

IZLOŽBA I KATALOG „FUNKCIJA, ESTETIKA, STRAST – IZBOR IZ ZBIRKE NAMJEŠTAJA MUZEJA SLAVONIJE”

MARINA ŠUTALO □ Muzej Slavonije, Osijek

U Muzeju Slavonije u Osijeku od 14. studenoga 2024. do kraja 2026. godine traje izložba *Funkcija, estetika, strast – izbor iz Zbirke namještaja Muzeja Slavonije*. Autorica izložbe i kataloga je Andreja Šimičić, viša kustosica i voditeljica Zbirke namještaja Muzeja Slavonije.

Katalog izložbe strukturno je podijeljen na dva dijela: studijski i kataloški. (sl.1.) Studijski dio tiskan je na hrvatskome i engleskom jeziku, dok je kataloški dio, s pričama o pojedinačnim predmetima, na hrvatskom jeziku. Ukupno 275 stranica kataloga popraćeno je reprodukcijama cjelovitih izložaka i detalja. Iz studijskog dijela pratećeg kataloga izložbe saznajemo o sistematizaciji i klasifikaciji namještaja unutar Zbirke, o povijesti oblikovanja namještaja i njegovim tipičnim vrstama prema razdobljima te o povijesti Zbirke namještaja. U dijelu o povijesti Zbirke autorica ističe kako je sam namještaj u početcima etabliranja Muzeja, u vrijeme ravnateljstva Franje Buntaka, služio kao scenografija ili dekoracija¹ u prvim izložbenim postavima, i to do Drugoga svjetskog rata, kada upravljanje Muzejom preuzima dr. Josip Bösendorfer. Njegovom zaslugom u Odjel umjetničkog obrta dolazi kustosica Danica Pinterović koja je nakon detaljne muzeološke obrade građe pripremila izložbu i katalog o namještaju, proširila postav te objavila monografiju *Povijest namještaja ilustrirana primjerima Muzeja Slavonije*.² (sl.2.) Taj tiskani privjenac o namještaju u Hrvatskoj imamo priliku vidjeti i na ovoj izložbi, kao i primjerak kataloške kartice s crtežima Jovana Gojkovića. (sl.3.)

Može se reći kako od tog trenutka namještaj prestaje biti samo dekoracija te postaje predmetom u fokusu promatranja. Nakon Domovinskog rata, kada Muzej ostaje bez stalnog postava, prema riječima autorice izložbe, *Blago Muzeja Slavonije* (1997.) sljedeća je izložba na kojoj se dodatno naglašava važnost i vrijednost same Zbirke namještaja i njezine građe.³ (sl.3.) Nadalje, u vremenu međuodjelnog stvaranja, autorica izdvaja dvije izložbe: *Osječko!* (2015.) i *Valpovački vlastelini Prandau-Normann* (2018.). Prva izložba osvjetljava veličinu lokalne proizvodnje namještaja koji Muzej baštini, a druga posjetiteljima prenosi sudbinu jedne plemićke zbirke i muzejske ostavštine u njoj.⁴

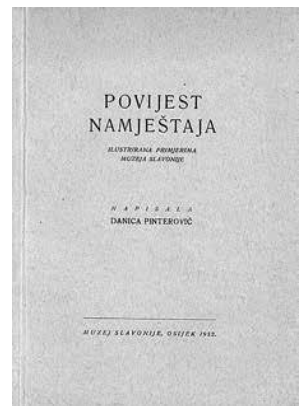

Izložba *Funkcija, estetika, strast* prva je izložba koja donosi cjeloviti presjek i uvid u veličinu Zbirke. U Zbirci namještaja ima više od 750 predmeta⁵, a na izložbi je prezentirano 97 njih, a kao eksponati uvršteni su i predmeti iz drugih odjela i zbirki. Iako je odabir predmeta ograničen, oni su velik iskorak i daju fokusirani prikaz građe Muzeja Slavonije. Autorica je izdvojila važne i reprezentativne primjerke namještaja, od kojih su neki prvi put izloženi javnosti, primjerke koji su osnova za analizu bogate povijesti grada Osijeka, kao i povijesti umjetničkog obrta u Hrvatskoj.

Predmeti su izloženi u 15 prostorija. Prolazeći kroz postav izložbe od prve do zadnje prostorije, možemo kronološki pratiti povijest oblikovanja namještaja različite tipologije, i to od 17. stoljeća, kroz renesansu, barok i rokoko, klasicizam, empire i bidermajer do različitih novih smjerova i neostilova te pristupa oblikovanju namještaja u 20. stoljeću. Na početku izložbe, zahvaljujući kutiji s različitim uzorcima drva i opisom obilježja svake od tih vrsta, posjetitelji upoznaju glavni materijal od kojega je većina namještaja izrađena te filozofsku konceptualizaciju izložbe kroz pojmove *funkcija, estetika* i *strast*. U drugim dvjema prostorijama izložena je povijesna priča o nastanku Zbirke.

U prvoj prostoriji izloženi su stol i stolice, dijelovi prvoga stalnog postava Muzeja na Mažuranićevu vijencu (1933. – 1946.), a predstavljeni su reprodukcijom na velikom platnu u pozadini. (sl.4.) Niša u drugoj prostoriji ispu-

IM 56, 2025.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

sl.1. Naslovna stranica kataloga izložbe *Funkcija, estetika, strast – izbor iz Zbirke namještaja Muzeja Slavonije*; dizajn kataloga: Lara Barjaktarić, Kostrenčić i Krebel arhitekti d.o.o. Zagreb, 2024.

sl.2. Naslovna stranica monografije *Povijest namještaja ilustrirana primjerima Muzeja Slavonije*. Osijek, 1952.

sl.3. Detalj druge izložbene prostorije s pogledom na nišu s monografijom D. Pinterović, kataloškim karticama s crtežima J. Gojkovića i katalogom *Blago Muzeja Slavonije*. Fotografirao Kristijan Wölfel (lipanj 2025.).

1 Andreja Šimičić, „Funkcija, estetika strast – izbor iz Zbirke namještaja Muzeja Slavonije” (Osijek: Muzej Slavonije, 2024), 22.

2 Isto, 30.

3 Isto, 34.

4 Isto, 38.

5 Isto, 100.

sl.4. Izložbena prostorija s predmetima prvoga stalnog postava Muzeja na Mažuranićeve vijencu. Fotografirao Kristijan Wöflf (lipanj 2025.).

sl.5. Izložbena prostorija sa stolom trgovca Makse Büchlera. Fotografirao Kristijan Wöflf (lipanj 2025.).

sl.6. Izložbena prostorija s antwerpskim kabinetnim ormarom iz vlasništva obitelji Pejačević. Fotografirao Kristijan Wöflf (lipanj 2025.).

sl.7. Izložbena prostorija s naslonjačem za prijestolje Napoleona Bonaparte. Fotografirao Kristijan Wöflf (lipanj 2025.).

sl.8. Detalj sjedala stolice sa žigom tvornice namještaja „R. Kaiser“. Fotografirao Kristijan Wöflf (lipanj 2025.).

njena je građom muzejske knjižnice, tiskanim izdanjima monografije i kataloga *Povijest namještaja ilustrirana primjerima Muzeja Slavonije, Blago Muzeja Slavonije* i crtežima namještaja na poledini kataloških kartica već

spomenutog autora. Ostatak prostora ispunjavaju mali kabinetni ormarić, škrinja i stol, predmeti namještaja plemićkih obitelji Pejačević, von Normann-Ehrenfels i osječkoga trgovca Maksa Büchlera. (sl. 5.)

Ostale prostorije, isključujući posljednju, daju nam uvid u namještaj različitih tipologija i funkcije od baroka do 20. stoljeća. Izložen je namještaj koji govori o zastupljenosti europske, ali i lokalne umjetničke, obrtničke i industrijske baštine u Osijeku i okolici.

Antwerpski kabinetni ormar iz 17. stoljeća (sl.6.) pripada ostavštini plemićke obitelji Pejačević i najskupocjeniji je izložbeni predmet. Mjesto izrade svrstava ga u europsko središte proizvodnje takve vrste namještaja, a posebnim ga čini bogata upotreba rijetkih materijala kao što su kornjačevina i bjelokost, što govori da su plemićke obitelji u opremanju svojih domova pratile trendove vremena.

Jedinstveni izloženi primjerak građe namještaja za sjedanje jest naslonjač Napoleona Bonaparte. (sl.7.) zasigurno rijedak predmet europske umjetničke tradicije. Naslonjač simbolizira tendenciju umjetnosti 19.

sl.9. Detalj sjedala stolice s naljepnicom tvornice namještaja „J. Povischil”. Fotografirao Kristijan Wölf (lipanj 2025.).

sl.10. Izložbena prostorija sa stolicama proizvedenim u osječkim tvornicama namještaja „R. Kaiser” i „J. Povischil”. Fotografirao Kristijan Wölf (lipanj 2025.).

sl.11. Detalj izložbene prostorije s pogledom na polunaslonjač od savijene šperploče izrađen u Osijeku u Prvoj jugoslavenskoj tvornici savijenog pokuštva „Josip Povischil”. Fotografirao Kristijan Wölf (lipanj 2025.).

sl.12. Izložbena prostorija s tzv. toaletnim ormarom. Fotografirao Kristijan Wölf (lipanj 2025.).

sl.13. Izložbena prostorija s kombiniranom sobom Osijek III., izrađenom u osječkoj tvornici Mobilia „Ivo Marinković” i, u pozadini, s kombiniranom sobom izrađenom u zagrebačkoj tvornici „Marko Šavrić”. Fotografirao Kristijan Wölf (lipanj 2025.).

Na izložbi je zastupljena i osječka industrija namještaja. Od druge polovice 19. stoljeća Osijek ima razvijenu zavidnu proizvodnju namještaja koja je na izložbi predstavljena različitim tipovima namještaja proizvedenoga u tvornicama „Rudolph Kaiser”, „Povischil i Kaiser” te „J. Božić”. (sl.8., 9.) Od različitih primjeraka namještaja za sjedenje svakako treba izdvojiti stolice od savijenog drveta, (sl. 10., 11.) popularne zbog svoje jednostavnosti i praktičnosti, a izrađivane su prema licenci bečke tvornice „Gebrüder Thonet”, i tzv. toaletni ormar (sl.12.) izrađen u tvornici „J. Božić” prema dizajnu kustosice Muzeja Danice Pinterović. Vezano za 20. stoljeće, kao primjer multifunkcionalnog namještaja osječke proizvodnje na izložbi je predstavljena *kombinirana dnevna soba Osijek III*, koju je dizajnirala Blaženka Kućinac, a izrađena je u tvornici Mobilia „Ivo Marinković” 1960-ih godina. (sl.13.)

Na izložbi je prikazan i prvi obrtnički namještaj spavaće sobe kojemu se znaju autor, vrijeme i mjesto izrade. U natpisu je njemačkom goticom zabilježeno da ga je oblikovao Ludwig Wolfschütz, stolarski pomoćnik u radionici Mathiasa Hambergera u Osijeku 1846. godine. (sl.14.)

i 20. stoljeća u smislu umjetnosti rezervirane za najviše klase društva nove financijske moći građanskog staleža. U Slavoniju ga donosi grof Rudolf Normann von Ehrenfels, koji ga je 1900. godine kupio na aukciji u Beču.⁶

sl.14. Izložbena prostorija s namještajem spavaće sobe Ludwiga Wolfschütza. Fotografirao Kristijan Wöfl (lipanj 2025.).

Sam naziv izložbe u potpunosti se preslikava i na organizaciju muzejskog prostora za potrebe izložbe. Predmeti naglašavaju funkcionalnu prirodu namještaja i postavljeni su u odgovarajućem ambijentu, tako da odražavaju interakciju prostora i namještaja. Iako dio naše svakodnevice, izloženi namještaj svjedoči i o estetskoj vrijednosti zbirke Muzeja Slavonije. Autorica izložbe uspostavila je ravnotežu između historiografskoga i analitičkog pristupa predstavljajući predmete *ad usum*, otvorivši prostor za promišljanje i o obrtništvu u Osijeku, od autorskih djela do industrijske proizvodnje.

LITERATURA

1. Šimičić, Andreja. *Funkcija, estetika strast – izbor iz Zbirke namještaja Muzeja Slavonije*. Osijek: Muzej Slavonije, 2024.

Primljeno: 30 lipnja 2025.

EXHIBITION AND CATALOGUE FUNCTION, AESTHETIC, PASSION – A SELECTION FROM THE FURNITURE COLLECTION OF THE MUSEUM OF SLAVONIA

The article depicts the catalogue and exhibition *Function, Aesthetic, Passion – a selection from the Furniture Collection of the Museum of Slavonia* created by senior curator Andreja Šimičić, on view from November 14, 2024 until the end of 2026.

The exhibition is the outcome of the research work of Andreja Šimičić on the Furniture Collection. This is the first exhibition to give us a cross section of and insight into its magnitude. The collection holds more than 750 items, the exhibition featuring 97 of them. The author has picked out important and prestigious examples of cabinetry, some of which are on show to the public for the first time. They form the foundation for an analysis of the rich history of the city of Osijek and of the history of the fine crafts in Croatia.

The objects are displayed in fifteen rooms. Moving through the display from the first to the last room we can chronologically track the history of furniture design in its various typologies from the 17th century: Renaissance, Baroque and Rococo, Classicism and Empire, Biedermeier all the way to new and to revival styles and the approach of the 20th century. The display differentiates the furniture of the different typologies, periods and countries of origin: an Antwerp cabinet from the 17th century, an armchair for Napoleon Bonaparte's throne, bentwood seating produced in the Osijek factories of R. Kaiser and J. Povichil, a "toilet cabinet" or dressing table produced in the J. Božić factory, the Osijek III suite manufactured in the Mobilia Ivo Marinković factory, and Ludwig Wolfschütz's bedroom suite.

The exhibition tells of the wealth of the eclectic and narrowly defined material (furniture) that the Museum of Slavonia has in its possession. The exhibition's creator has produced a balance between an analytical and a historical approach, presenting objects *ad usum* in context and opened up a space for the consideration of woodworking and allied crafts in Osijek, including both artistic cabinet making and industrial production.